Универзитет у Београду
Филолошки факултет

Датум:

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I – ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Орган који је именовао Комисију:

Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 17. децембра 2013.године донело је Одлуку(бр.3718/1)о образовању Комисије за преглед и оцену докторске дисертације коју је мр Данијела Кулић предала под насловом **«Примена теорије вишеструких интелигенција у настави енглеског језика».**

2. Састав Комисије (име и презиме сваког члана, звање, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назив факултета/установе у којој је члан Комисије запослен):
   1.Др Смиљка Стојановић,доцент(10.маја 2010.)англистика,Филолошки факултат,Београд
   2.Др Гордана Петричић,доцент(16.новембра 2008)англистика,Филозофски факултет,Нови Сад
   3.Др Оливер Тошковић,доцент(29.јуна 2010.)Општа психологија,Филозофски факултет,Београд

II – ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Данијела, Груја, Кулић
2. Рођена 6. марта 1971. године, Чачак, Србија
3. Дана 11. 07. 2006. године на Филолошком факултету у Београду одбранила је магистарски рад под називом „Драмске технике код усвајања енглеског језика“
4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: методика наставе енглеског језика

III – БИОГРАФИЈА И БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Кандидаткиња Данијела Кулић рођена је 06.03. 1971. Године у Чачку, где је завршила основну школу и гимназију. Дипломирала је на Филолошком факултету у Приштини 1994. Године, на Одсеку за енглески језик и књижевност. Постдипломске студије завршила је на Филолошком факултету у Београду 2006. године одбранивши тезу под називом „Драмске технике код усвајања енглеског језика“. Након дипломирања, од 1995. до данас, Данијела Кулић ради, најпре на Филолошком факултету у Приштини, а потом на Филозофском факултету у Косовској Митровици, као асистент за Методику наставе енглеског језика и енглески језик, на Катедри за енглески језик и књижевност. Поред Методике наставе енглеског језика, Данијела Кулић обављала је наставу на предметима: Савремени енглески језик 3, 4, 5, 6, 7, 8, у оквиру којих су се обављале вежбе

интегрисаних вештина, вештине писања и говора, обраде текста, граматике и вокабулара. На трећој и четвртој години редовних студија, изводила је наставу на предметима Драмске активности и Академско писање. На мастер студијама, обављала је вежбе из предмета Теоријски проблеми учионичног менаџмената у трећем миленијуму.

Осим на Филозофском факултету у Косовској Митровици, Данијела Кулић обављала је посао асистента на Катедри за енглески језик и књижевност на Филозофском факултету у Српском Сарајеву где је држала вежбе на предметима Савремени енглески језик I, III и IV у периоду од 2000-2002. године. Од 2002-2004., Данијела Кулић обавља наставу у школи *Oxford Centre* у Лесковцу, где ради са одраслим почетницима. На Медицинском факултету у Косовској Митровици ради као предавач на предметима Енглески језик I и II у периоду од 2007 до 2009. године, где предаје студентима опште медицине.

Крајем 2008. године, Данијела Кулић у оквиру студијске посете борави на Универзитету у Есексу са циљем размене искустава са колегама у вези са применом Болоњског процеса на Филозофском факултету у Косовској Митровици. Током академске посете Есексу обављен је део истраживања везаног за докторску дисертацију, као и консултације са колегама из сродних области, а у вези са теоријским и практичним пробламима и питањима задатим дисертацијом.

Од 2011. године члан је међународног Темпус пројекта: *Developing information literacy for lifelong learning and knowledge economy in Western Balkan countries.* RINGIDE; Submission number: *517117-TEMPUS-1-2011-1-IE-TEMPUS-JPHES.*

У школској 2013/2014 години, Данијела Кулић ради на Медицинском факултету као предавач на предмету Енглески језик II, где предаје студентима друге године опште медицине.

У коауторству са проф. др Савком Благојевић написала је монографију под називом „Страни језик на терцијарном нивоу обазовања – теме из наставе и учења“ која је објављена 2013. године. Написала је већи број научно-истраживачких радова из области Методика наставе енглеског језика са којима је учествовала на домаћим и међународним конференцијама, од којих издвајамо следеће:

- „Faktori motivacije kod učenika engleskog jezika“. *Zbornik Filozofskog fakulteta.* Knjiga XXXII (12). Sveska B: Filološki odsek, Poseban otisak. Kosovska Mitrovica, 2002, str. 241-248., UDK 37.015.3 :159.947.5; ISSN0354/7799
- „Gramatičko-prevodni metod nasuprot značenjskoj komunikaciji u humanističkom pristupu“. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta.* Knjiga XXXV/2005. Kosovska Mitrovica, 2005, str. 97-108. UDK 81-13 : 81-11; ISSN 0354-3293; COBISS.SR-ID 10455311;
- „Analiza potreba, interesovanja i predloga studenata u vezi sa nastavom na Katedri za engleski jezik i književnost u Kosovskoj Mitrovici“. Zbornik radova sa naučnog skupa *Novi aspekti u nastavi jezika* održanog u Kosocskoj Mitrovici 27. i 28. maja 2005. godine, Kosovska Mitrovica, 2006, str. 203-210. UDK 371.3 : 811; ISBN 978-86-80273-24-2; COBISS. SR-ID 136948748 (у коауторству са Браниславом Дилпарић);
- “The English Language Classroom: Deadly Theatre or Living Theatre?”*English Language and Literature Studies: Interfaces and Integrations. ELLSII75 Proceedings. Volume II.* Faculty of Philology, University of Belgrade, 2007, Belgrade, p. 75-89.ISBN 978-86-86419-06-4; COBISS.SR-ID 137587724

- „Strategije prevazilaženja odbojnosti prema dramskim tehnikama“. Zbornik radova: *Interkatedarska konferencija anglističkih katedri Niš 2006.* Filozofski fakultet, Niš, 2007, str. 263-275, ISBN 978-86-7379-143-2
- „Evaluacija komunikativne kompetencije putem organizovanja dramskih aktivnosti na časovima stranog jezika.“Zbornik radova: *Evaluacija u nastavi jezika i književnosti.* Filozofski fakultet, Nikšić, 2008. Str. 167-179. ISBN 978-86-7798-023-8; COBISS.CG-ID 12815120 (у коауторству са Савком Благојевић)
- „Примена концепта вишеструких интелигенција на часовима писања код студената енглеског језика“. Трећи међународни конгрес примењене лингвистике „Примењена лингвистика данас: између теорије и праксе“. Филозофски факултет, Нови Сад (31. октобар – 1. новембар 2009.), Друштво за примењену лингвистику Србије и Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Нови Сад, 2009 (у коауторству са Анитом Јанковић; рад је прихваћен и одобрен за штампу)
- „Povezanost kognitivnih sposobnosti i vrednosnih prioriteta mladih. “ Zbornik: *Darovitost i moralnost* (Elektronski izvor). Vršac: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Pupin“ , 2012. ISBN 978-86-7372-149-1 (VŠSSOVMP); COBISS.SR-ID 270697223 (у коауторству са Оливером Радовић)
- Monografija *Strani jezici na tercijarnom stepenu obrazovanja – teme iz učenja i nastave.* Filozofski fakultet, Niš, 2013. Str. 230. ISBN 978-86-7379-283-5; COBISS.SR-ID 198250508.

IV – НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Примена теорије вишеструких интелигенција у настави енглеског језика“

V – ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска теза мр Данијеле Кулић, у обиму од 333 странице, састоји се следећих делова: ***Апстракт на српском и енглеском језику***; ***Садржај; Увод*** (стр. 1-17): Савремени приступи учењу усклађени са теоријом вишеструких интелигенција; Концепт вишеструких интелигенција; Природа истраживања, методе, циљеви. **(1)*Интелигенција – интердисциплинарни приказ и различита гледишта*** (стр. 18-69): 1.1.Зачеци когнитивне науке – филозофска разматрања; 1.2. Људски ум – прва истраживања, утицаји и експерименти; 1.2.1. Резултати у медицини; 1.2.2. Резултати у астрономији; 1.2.3. Експерименти на животињама и људима; 1.2.4. Социјална и физиолошка психологија; 1.2.5. Еволуција и утицај Дарвинове теорије; 1.2.6. Галтоново истраживање наследности интелигенције; 1.2.7. Бинеови тестови интелигенције; 1.3. Савремено доба – психометрија, развојно гледиште, социјално порекло и новије теорије интелигенције; 1.3.1. Психометрија и факторске анализе; 1.3.2. Пијажеова развојна психологија; 1.3.3. Лав Виготски и интеракционизам; 1.3.4. Роберт Стернберг и тријархична теорија интелигенције; 1.4. Бихевиоризам и ментализам; 1.5. Значај и примењивост теорија интелигенције у образовању;
(2) *Теорија вишеструких интелигенција – оквири и суштина* (стр. 70-104); 2.1. Темељи теорије вишеструких интелигенција; 2.1.1. Утицај психолошких теорија на рад Хауарда Гарднера и имликације за образовање; 2.1.2. Различити извори доказа; 2.1.2.1. Оштећења на мозгу и потенцијална изолација интелигеција; 2.1.2.2. Саванти и „чуда од деце“; 2.1.2.3. Скуп операција типичан за сваку интелигенцију; 2.1.2.4. Специфична развојна историја и скуп стручних извођења у крајњем стању; 2.1.2.5. Кодирање интелигенција у систему

симбола; 2.2. Кључни принципи у теорији вишеструких интелигенција; 2.2.1. Јединствена композиција интелигенција; 2.2.2. Заједничко сложено деловање интелигенција; 2.2.3. Начини испољавања сваке од интелигенција;

(3)*Интелигенција – теоријско рашчлањивање и примена у настави енглеског језика* (стр. 105-170). 3.1. Језичка интелигенција; 3.1.1. Језичка интелигенција у настави енглеског језика; 3.1.2. Пример употребе језичке интелигенције у оквиру лекторских часова код студената Англистике; 3.2. Музичка интелигенција; 3.2.1. Музичка интелигенција у настави енглеског језика; 3.2.2. Пример употребе музичке интелигенције у оквиру предмета Драмске технике код студената Англистике; 3.3. Математичко-логичка интелигенција; 3.3.1. Математичко-логичка интелигенција у настави енглеског језика; 3.3.2. Пример употребе математичко-логичке интелигенције у настави интегрисаних вештина код студената Англистике; 3.4. Просторна интелигенција; 3.4.1. Просторна интелигенција у настави енглеског језика, 3.4.2. Пример употребе просторне интелигенције у оквиру интегрисаних вештина код студената Англистике; 3.5. Телесна-кинестетичка интелигенција, 3.5.1. Телесна-кинестетичка интелигенција у настави енглеског језика; 3.5.2. Пример употребе телесне-кинестетичке интелигенције у оквиру предмета Драмске технике; 3.6. Персоналне интелигенције; 3.6.1. Персоналне интелигенције у настави енглеског језика; 3.6.2. Пример употребе персоналних интелигенција у оквиру предмета Методика наставе енглеског језика;

(4) *Самоперцепција адолесцената у вези са методски разноврсном наставом енглеског језика – I истраживање* (стр. 171-202); 4.1. Заступљеност вишеструких способности код млађих адолесцената; 4.2. Однос језичке интелигенције и осталих способности; 4.2.1. Однос језичке и музичке интелигенције у релацији са вештином слушања; 4.2.2. Однос језичке и персоналних интелигенција у релацији са стратегијама учења; 4.2.3. Однос језичке и просторне интелигенције у релацији са визуелним средствима у настави; 4.2.4. Однос језичке и телесне-кинестетичке интелигенције у релацији са драмским активностима; 4.2.5. Однос језичке и математичко-логичке интелигенције у релацији са техникама решавања проблема; 4.3. Факторска анализа – композиција интелигенција; 4.4. Однос когнитивних способности и језичког постигнућа; 4.5. Методски разноврсна настава; 4.6. Организација методски разноврсне наставе;

(5) *Когнитивне способности и језичко постигнуће студената енглеског језика – II истраживање* (стр.203-225). 5.1. Традиција тестирања когнитивних способности; 5.2. Интелигенција и језичка способност; 5.3. Истраживање 2а – однос језичког постигнућа и когнитивне способности индуктивног резоновања; 5.3.1. Тестирање когнитивних способности – језичке и геометријске аналогије и решавање правних проблема; 5.3.2. Тестирање језичког постигнућа; 5.4. Резултати истраживања 2а – језичко постигнуће и индуктивна способност резоновања; 5.4.1. Корелација између језичког постигнућа и укупне когнитивне способности; 5.4.2. Корелација између језичког постигнућа и способности решавања вербалних аналогија; 5.4.3. Корелација између језичког постигнућа и способности решавања сликовних аналогија; 5.4.4. Корелација између језичког постигнућа и способности решавања правних проблема; 5.5. Истраживање 2б– самопроцена вишеструких способности студената Англистике путем *теста вишеструких интелигенција*; 5.6. Резултати истраживања 2б – језичко постигнуће и вишеструке способности студената Англистике; 5.6.1. Корелација језичког постигнућа и самопроцене вишеструких способности код студената Англистике; 5.6.2. Самопроцена вишеструких способности –доминантност одређених типова интелигенције; 5.6.3. Самопроцена вишеструких способности – средња вредност;

(6) ***Примена концепта вишеструких интелигенција на терцијарном нивоу образовања – квалитативно истраживање: примери из праксе*** (стр. 226-269); 6.1. О квалитативним истраживањима у примењеној лингвистици; 6.2. Методика наставе енглеског језика и концепт вишеструких интелигенција; 6.2.1. Методика наставе енглеског језика – студентске презентације у практичној настави; 6.2.2. Вредновање практичне наставе предмета *Методика наставе енглеског језика*; 6.3. Вештина писања и концепт вишеструких интелигенција; 6.3.1. Ставови о вештини писања и њено место у настави; 6.3.2. Примена концепта вишеструких интелигенција у настави писања код студената енглеског језика; 6.3.3. Ток писања – писање као процес; 6.3.4. Кооперативно писање; 6.3.5. Улога портфолија; 6.3.6. Вредновање и самовредновање – анализа упитника; 6.4. Настава интегрисаних вештина у функцији стицања мултиписмености; 6.4.1. Мултиписменост у настави; 6.4.2. Интегрисане вештине и мултиписменост; 6.4.3. Учење засновано на задатку; 6.4.4. Планирање часова; 6.4.5. Илустрација часова интегрисаних вештина; 6.4.6. План часова; 6.4.6.1. Активности и задаци у првом блоку наставе, 6.4.6.2. Анализа активности првог блока наставе; 6.4.6.3. Активности и задаци у другом блоку наставе; 6.4.6.4. Анализа активности другог блока наставе; 6.4.7. Анкета и резултати анкете; **(7)** ***Закључак*** (стр. 270-282); **(8)** ***Прилози*** (стр. 283-325); **(9)** ***Литература*** (стр. 325-334).

VI – ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

У својој докторској дисертацији, кандидаткиња Данијела Кулић се бави проучавањем могућности примене психолошког конструкта вишеструких интелигенција у формалном контексту учења енглеског језика. Како би се створио најшири образовни оквир у којем би се теорије вишеструких интелигенција најпре теоријски разматрала, а потом и практично примењивала и вредновала, ауторка у уводном делу раду разматра неколико приступа који су у директној вези, не само са Методиком наставе енглеског језика, већ и са образовањем уопште .

Поред *функционалног, когнитивног, холистичког и интеракционистичког приступа*, у уводу је објашњен концепт вишеструких интелигеција; дати су ставови савремених стручњака који препоручују примену овог концепта у настави; објашњени су ток, природа истраживања, циљеви и методе које су коришћене у светлу најновијих истраживачких стремљења и препорука. Будући да је тема дисертације захтевала посматрање и проучавање когнитивних способности ученика/студената у функцији учења страног језика, ауторка приступа проблему из различитих углова, користећи приступ *комбинованих метода* који се данас сматра најрпимеренијим у примењеној лингвистици. Поред квалитативног истраживања које доминира у овом раду (поглавља III и VI), кандидаткиња Данијела Кулић спроводи и два квантитативна истраживања (поглавља IV и V) у која су укључени испитаници различитог узраста и нивоа знања енглеског језика (адолесценти и студенти енглеског језика), при чему се дошло до резултата који говоре у прилог чињеници да без обзира на узраст и ниво знања енглеског језика, ученици/ студенти активно користе, осим логичко-математичких и језичких способости, и остале когнитивне способности у процесу усвајања и учења страног језика, што је била и једна од полазних претпоставки у овој дисертацији.

Обрада теме која припада домену интердисиплинарности захтевала је од ауторке да у трагању за теоријским упориштем пође од зачетака когнитивног у науци, крећући се преко првих истраживања и експеримената везаних за испитивање људског ума, па све до

психометрије, развојног гледишта, социјалног порекла интелигенције и новијих теорија, како би приказала еволутивни развој човековог бављења интелигенцијом са циљем да проникне у основне принципе који би могли имати утицаја на унапређење наставне праксе. Ауторка показује познавање и разумевање начела теорија о интелигецији, сматрајући да њихово сагледавање у образовном контексту може у великој мери допринети побољшању образовне праксе, па самим тим и наставе енглеског језика. Разматрање импликација најважнијих психолошких конструката у светлу актуелног стања у данашњем образовању, као и сагледавање добробити њихове примене, представљају добру критичку анализу проблема образовне стварности, али представљају и новину у начину сагледавања односа између образовне праксе и теоријских праваца.

Суштинска обележја теорије вишструких интелигенција дата су у II поглављу дисертације у којем ауторка приступа демистификовању концепта интелигенције као монолитне способности, приказујући на тај начин прагматични и хумани карактер теорије Хауарда Гарднера која је извршила значајан утицај на образовну праксу широм света. Повезивање наставе енглеског језика и основних начела и принципа који конституишу теорију вишеструких интелигеција илустровано је кроз бројне примере из наставне праксе. Кандидаткиња нуди предлоге начина примене ове теорије који се могу испробати са било којим нивоом знања или узрастом ученика који уче страни језик. Данијела Кулић уочава да и осим генетског наслеђа које је неспорно, друштвено окружење са својим системом вредности условљава и доминантност одређене врсте способности, домена знања и симболичких система. Управо културолошке промене које представљају један од предмета разматрања у раду, неминовно условљавају измене у наставним плановима и програмима који се, по налазима и мишљењу ауторке, морају ускладити са најновијим потребама ученика, њиховим доминантним способностима и начинима на које они перцепирају стварност.

Критички приказ сваке од седам когнитивних способности дат је у III поглављу дисертације, при чему је портрет сваке интелигеције разматран у односу на њен развој, крајњи домет и професије у којима се она нарочито испољава. Свака од способности је изучавана у наставном контексту учења енглеског језика, при чему су прецизно дати описи часова и активности које су изведене са студентима енглеског језика Филозофског факултета у Косовској Митровици. Ауторка у овом делу рада представља широк распон техника усклађених са вишеструким способностима ученика/студената које примењује у оквиру савремених приступа и метода, при чему комбинује најразличитије наставне активности и стратегије, од којих су многе по први пут осмишљене и изведене, те самим тим представљају и оригиналан допринос у наставној пракси.

Квантитативно истраживање спроведено међу млађим адолесцентима путем упитника самоперцепције, представљено у IV поглављу, потврдило је полазну хипотезу да не постоји доминација одређених когнитивних способности, с тим што музичку, просторну и способност комуникације испитаници перцепирају као своје најразвијеније способности. Истраживање у којем се упитничким путем дошло до података везаних за самоперцепцију ученика показало је да језичка способност која јесте у највећој мери одговорна за учење и усвајање језика позитивно и значајно корелира са свим осталим способностима, што се може тумачити као важан резултат који указује на укључење различитих симболичких система, материјала и врста задатака у језички контекст учења. Да когнитивне способности позитивно корелирају са језичким постигнућем, показали су резултати истраживања спроведеног међу адолецентима. Важно је,међутим, нагласити да што су ученици зрелији, то су корелације између језичког постигнућа и три типа

способности (музичке, језичке и интраперсоналне) значајније, што значи да корелација није стабилна већ се мења са сазревањем. Показало се да методски разноврсна настава, јесте нешто чему ученици теже у зависности од сопстевних интересовања и способности. Овакво истраживање засновано на статистици у којем је седам когнитивних способности корелирано међусобно, као и у односу на језичко постигнуће и методски разноврсну наставу, представља новину, не само у домаћој истраживачкој образовној пракси, већ и шире.

У V поглављу Данијела Кулић представља резулате другог квантитативног истраживања спроведеног међу студентима енглеског језика и књижевности које је показало да без обзира на разлике у годинама и профилима две врсте испитаника, постоје заједничка обележја везана за самоперцепцију когнитивних способности. Нестадардизовани тест интелигеције и тест самоперцепције когнитивних способности, као и тест језичког постигнућа коришћени су као тестовна мерна средства у истраживању. Детаљна анализа показала је значајнију корелацију између језичког постигнућа и теста вербалних (језичких аналогија) што је у складу са постојећим теоријским сазнањима везаним за испитивање односа интелигеције и језичког постигнућа.

У VI поглављу кандидаткиња приказује резултате квалитативног истраживања у коме је највећим делом коришћена етнографија с обзиром на то да је описан процес који се дешавао у учионици приликом примене разноврсних неуобичајених техника. Поред етнографије која је коришћена у истраживању, студенти су кроз методу интроспекције исказивали своја запажања и ставове у вези са одређеним појавама. Концепт је примењен у три практичне области на терцијарном нивоу међу студентима енглеског језика и књижевности: *Методици наставе енглеског језика, настави писања и настави интегрисаних вештина* у оквиру предмета Савремени енглески језик III. Ауторка кроз примере из праксе предлаже потенцијалне моделе приступа у којем је конструкт вишеструких способности кључни мотив. Кроз примере начина вредновања постигнућа путем анкетирања и моделе часова за дужи и краћи временски период кандидаткиња приказује богатство и разноврсност тема, садржаја, задатака, области и инструкција, пружајући на овај начин увид у практичну наставу која поштује начела теорије вишеструких интелигенција. Понуђени модели које ауторка приказује могу послужити, не само као могући приступи у настави страног језика већ и у другим наставним областима.

VII – СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

- Примена концепта вишеструких интелигенција на часовима писања код студената енглеског језика“. Трећи међународни конгрес примењене лингвистике „Примењена лингвистика данас: између теорије и праксе“. Филозофски факултет, Нови Сад (31. октобар – 1. новембар 2009.), Друштво за примењену лингвистику Србије и Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Нови Сад, 2009 (у коауторству са Анитом Јанковић; рад је прихваћен и одобрен за штампу)
- „Povezanost kognitivnih sposobnosti i vrednosnih prioriteta mladih. “ Zbornik: *Darovitost i moralnost* (Elektronski izvor). Vršac: Visoka škola strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Pupin“ , 2012. ISBN 978-86-7372-149-1 (VŠSSOVMP); COBISS.SR-ID 270697223 (у коауторству са Оливером Радовић)

- Monografija *Strani jezici na tercijarnom stepenu obrazovanja – teme iz učenja i nastave.* Filozofski fakultet, Niš, 2013. Str. 230. ISBN 978-86-7379-283-5; COBISS.SR-ID 198250508. (у коауторству са Савком Благојевић)

  Радови који су објављени у монографији *Страни језици на терцијарном степену образовања – теме из учења и наставе,* а резултат су истраживачког рада Данијеле Кулић на изради докторске дисертацију јесу следећи:

  -„Савремени приступи у учењу и настави страних језика“ (стр. 11-26)

  -„Примена концепта вишеструких интелигенција у настави писања на енглеском језику: пример једног експеримента“ (стр. 95-115)

  -„Настава интегрисаних вештина у фукцији стицања мултописмености“ (стр. 131-153).

  -„Когнитивне способности и језичко постигнуће студената енглеског језика“ (стр. 169-183)

VIII – ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Истраживање кандидаткиње Данијеле Кулић, будући да припада категорији комбинованих истраживања, састојало се из два квантитативна истраживања спроведена међу две различите популације испитаника (адолесценти и студенти енглеског језика), и квалитативног истраживања које се може подвести под лонгитудиналну анализу процеса наставе енглеског језика међу студентима у оквиру језичких предмета на III и IV години редовних академских студија.

На основу анализе циљаног активирања сваке појединачне интелигенције у настави енглеског језика на терцијарном нивоу дошло се до закључка да методски разноврсна настава, сагледана у ограниченом образовном контексту, представља захтев данашњег времена и образовања. Ученици кроз активности којима се активирају вишеструке способности проналазе начине учења који њима лично одговарају, али истовремено и развијају стратегије учења које ће им бити од користи током професионалног живота. Како је показала квалититативна анализа, овакав вид наставе у којем се ученици/студенти сусрећу са различитим симболичким системима, па самим тим и разноврсним материјалима, задацима и темама, предуслов је за стицање и усавршавање мултописмености.

Након статистичке обраде података и анализе резултата упитника у којем су адолеценти путем самоперцепције оцењивали своје способности на скали од један до пет дошло се до следећих закључака: 1. језичка и математичко-логичка интелигеције нису способности које адолецснти перцепирају као своје најразвијеније, напротив, све способности су прилично равномерно распоређене, с тим што интерперсонална (24,39%), музичка (22,72%) и просторна интелигеција (22,43%), како дескриптивне мере средње вредности сугеришу, заузимају прва три места. Овај резултат показује да логичко-математичка и језичка способност не представљају способности за које млади сматрају да су им најизраженије, што је у складу са променама у савременом друштву у којем визуелни и музички домен, заједно са доменом комуникације, доминирају; 2. Језичка способност, одговорна за учење страног језика јесте повезана са осталим когнитивним способностима будући да су упаривањем језичке и осталих когнитивних способности нађене значајне позитивне корелације, што упућује на неопходност укључења нејезичких садржаја у наставу страног језика; 3. Што су ученици старији, то је већа повезаност између

језичке и музичке способности и језичког постигнућа (оцена из предмета енглески језик); 4. Тежња за разноврсном наставом израженија је код ученика који имају петице;

5. Методом екстракције дошло се до резултата који указује на чињеницу да ученици удружују различите способности при учењу енглеског језика, па су се тако издвојила два фактора, односно два профила ученика: *рационални* (интерперсонална, просторна, математичко-логичка и телесна-кинестетичка) и *уметнички* (језичка, интраперсонална и музичка). Занимљиво је да управо уметнички профил ученика, показује веће интересовање за методски разноврсну наставу, али поседује и већи ниво знања енглеског језика (оцена из предмета енглески језик). Овакав резултат је значајан јер индиректно говори о стиловима учења страног језика и комбинацији способности која води ка успешнијем савладавању језичког знања. Може се закључити да су слична истраживања у области специфичних когнитивних способности неопходна како би се још боље расветлео феномен скупа способности који представља један од предуслова за успешно учење страног језика.

Друго квантитивно истраживање спроведено међу студентима енглеског језика показало је да:

1. студенти који сматрају да им је развијенија језичка интелигенција имају и боље оцене на испиту из Савременог језика на трећој/четвртој години (r=.425, p<0.01.).

2. способност индуктивног резоновања која је мерена нестандардизованим Стернберговим тестом није у вези са језичким постигнућем, што показује да компоненте као што су креативност, комуникативна усмена вештина, одабир одговарајућег регистра, па самим тим, лексике и конструкција нису обухваћене тестом когнитивних способности, те је релативно ниска корелација показатељ да неке језичке способности не зависе од менталних способности које мере тесови интелигенције. Резултати тестирања самоперцепције студената показали су да:

1. студенти који су своју језичку способност високо вредновали, заправо имају и високе оцене на испиту из стручно-апликативних предмета Савремени енглески језик III/IV (r=.524, p<0.01), што је очекивано с обзиром на то да је настава на овим предметима базирана искључиво на језичкој способности, те језичка улазна информација, у смислу материјала, задатака и инструкција управо подржава стилове које користе студенти са најизразитијом језичком интелигенцијом;

2. студенти који сматрају да поседују висок ниво интерперсоналне интелигенције немају високе оцене на испиту из Савременог енглеског језика III/IV, што представља значајан резултат (r=-.457, p<0.01), с обзиром на то да овакво истраживања није до сада спровођено ни код нас, нити у свету, те су неопходна даља испитивања у овом правцу како би се постигли неопходни критеријуми валидности и објективности;

3. дескриптивном статистичком анализом дошло се до резултата који говори у прилог чињеници да највећи број студената процењује музичку интелигецију као своју најдоминантнију способност (51.2 %);

4. утврђивањем средње вредности когнитивних способности добијен је резултат сличан резултату нађеном код адолесцената: релативно уједначена заступљеност вишеструких способности, с тим што и једна и друга групација приорит дају музичкој, просторној и интерперсоналној способности. Заједничко за оба узорка јесте тек пето место на којем се нашла језичка интелигеција, односно седмо место које заузима математичко-логичка интелигеција. Добијени резултати индиректно говоре о опредељењу и интересовањима младих људи који своје најизраженије способности управо перципирају ван формалног образовања, што представља непосредан доказ да је настава страног језика, као и образовање у целини у нескладу са најразвијеним когнитивним способностима

младих.

На основу квалитативног акционог истраживања у којем је континуирано анализиран и вреднован процес наставе у оквиру три предмета на студијама енглеског језика, на основу опсервације наставника/истраживача и анализе различитих интроспективних упитника које су студенти попуњавали, могу се извести следећи закључци:

1. теме и задаци спонтано су водили активирању седам типова интелигенције;

2. Гарднерова теорија може се применити и код осталих језичких и књижевних предмета;

3.применом конструкта вишеструких интелигеција подстиче се креативност у настави, студенти развијају истовремено и когнитивне и емотивне способности;

4. самопоуздање и мотивација студената јачају јер студенти освешћују своје најјаче и најслабије способности, имају могућност да их усавршавају јер је њихов самостални, групни или тимски рад изложен критици након завршетка активности;

5. у наставу се спонатано и природно уводе разноврсност, индивидуализација, менторство и персонализација. Методски разноврсном наставом остварују се не само образовни циљеви већ се развијају и вештине којима се задовољавају потребе савременог технолошког друштва у којем је мултописменост постала нужност. Паралелно са процесом анагжовања разноврсних способности студената, одвија се и процес усавршавања језичких вештина и система на природан и занимљив начин.

IX – ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

На основу свестране и свеобухватне анализе понуђеног материјала докторске дисертације кандидаткиње мр Данијеле Кулић под насловом „Примена теорије вишеструких интелигенција“, Комисија је констатовала да је ова дисертација захватила актуелну и за посленике у примењеној лингвистици инспиративну интердисциплинарну област, као што је преплитање најновијих достигнућа и сазнања из области психологије са процесом учења страног језика.

Задатку који је себи поставила, кандидаткиња Данијела Кулић приступила је са врсним познавањем области Методике наставе страног језика, психолошких сазнања везаних за природу и структуру интелигенције, као и методологије истраживања која се данас препоручује у друштвеним наукама.

Теоријски и искуствено опремљена оваквим знањима и вештинама које каракеришу доброг наставника и истраживача, она је била у стању да из свог истраживања изведе и прецизно представи квалитетне резултате, од којих су неки потпуно оригинални, те представљају изазов за будућа истраживања у области истраживања спреге когнитивних способности ученика/студената и усвајања/учења страног језика. Будући да залази у поље когнитивне науке, ова тема представља предмет истраживања који би се могао емпиријски и експериментално испитивати у областима које су сродне са Методиком наставе страног језика, те се у том смислу овај рад може сматрати пионирским остварењем чији резултати могу бити смернице ка будућим истраживањима на нивоу националних пројеката на којима ће сарађивати стручњаци из различитих области образовања.

X – ПРЕДЛОГ
На основу укупне оцене ове дисертације, Комисија, у најбољем уверењу предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета да препоручи Сенату Универзитета у Београду да рад **Примена теорије вишеструких интелигенција у настави енглеског језика** прихвати као докторску дисертацију, а кандидаткињи мр Данијели Кулић одобри усмену одбрану пред истом комисијом.

У Београду 7.03 2014.

Потписи чланова Комисије:

др Смиљка Стојановић

др Гордана Петричић

др Оливер Тошковић